

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

نام درس

فرزندپروری

سرفصل جلسات

استاد

مبین صالحی نجف آبادی

تنظیم:

آموزش‌های آزاد مرکز آموزش الکترونیکی دانشگاه قرآن و حدیث

تیر ۱۳۹۵

فهرست

۳	معرفی درس
۴	جلسه اول
۴	مقدماتی درباره اصول تربیت کودک
۵	جلسه دوم
۵	توجه به سن و رشد کودک (۱)
۵	از بدو تولد تا سه سالگی
۶	جلسه سوم
۶	توجه به سن و رشد کودک (۲)
۶	از سه تا شش سالگی
۷	جلسه چهارم
۷	توجه به سن و رشد کودک (۳)
۷	سن هفت تا یازده سالگی (دروه دبستان)
۸	جلسه پنجم
۸	روش‌های شکل‌دهی و اصلاح رفتار (۱)
۸	الف) روش‌های افزایش رفتار مطلوب (۱)
۹	جلسه ششم
۹	روش‌های شکل‌دهی و اصلاح رفتار (۱)
۹	الف) روش‌های افزایش رفتار مطلوب (۲)
۱۰	جلسه هفتم
۱۰	روش‌های شکل‌دهی و اصلاح رفتار (۳)
۱۰	ب) روش‌های کاهش رفتار نامطلوب (۱)
۱۱	جلسه هشتم
۱۱	روش‌های شکل‌دهی و اصلاح رفتار (۴)
۱۱	ب) روش‌های کاهش رفتار نامطلوب (۲)

معرفی درس

دوره فرزندپروری، تلفیقی از دوره‌های روانشناسی رشد کودک و فنون و روش‌های اصلاح و تغییر رفتار است. در این دوره از متون دینی شامل آیات و روایات و از توصیه‌هایی که برای شکل‌گیری رفتار مثبت و بازداری از رفتارهای منفی ارائه می‌شود، استفاده می‌شود. همچنین مباحثی که درباره ویژگی‌های کودکان در سنین و دوره‌های تحولی مختلف است، مطرح می‌شود. حاصل این مباحث، شکوفا شدن توانایی‌های بالقوه‌ای هست که خداوند در وجود کودکان نهاده است. سعی خواهیم کرد با دید مثبتی درباره فرزندپروری بحث کنیم و حاصل تلاشمان، رشد و تعالی فرزندان باشد.

جلسه اول

مقدماتی درباره اصول تربیت کودک

اهداف جلسه

انتظار می‌رود دانشجو پس از مطالعه مطالب این جلسه بتواند:

- ✓ اهداف و پیش‌فرض‌های تربیت در سبک فرزندپروری اسلامی را بشناسد.
- ✓ با انواع سبک‌های فرزندپروری آشنا شود.
- ✓ با سبک فرزندپروری مبتنی بر کرامت آشنا شود.
- ✓ برخی از روش‌های تکریم کودک را بشناسد.

معارفه درس

اهداف درس

اهداف و پیش‌فرض‌های تربیت در سبک فرزندپروری اسلامی

انواع سبک‌های فرزندپروری

ویژگی سبک فرزندپروری در دیدگاه اسلامی

روش‌های تکریم کودک در روایات

فواید کرامت

چکیده

جلسه دوم

توجه به سن و رشد کودک (۱)

از بدو تولد تا سه سالگی

اهداف جلسه

انتظار می‌رود فراگیرنده در پایان این جلسه بتواند:

- ✓ دوره‌های رشد کودکان را نام ببرد.
- ✓ ویژگی‌های دوره کودکی از تولد تا یک‌سالگی را بازگو کند.
- ✓ نیازهای کودک در این دوره و مهارت‌های برآورده ساختن آن‌ها را تبیین کند.
- ✓ عوامل رشد هوشی کودک در این دوره را برشمرد.
- ✓ ویژگی‌های دوره کودکی از یک تا سه سالگی را با مثال توضیح دهد.

اهداف درس

توجه به سن و رشد کودک

دوره‌های رشد کودکان

الف) تولد تا یک سالگی

ویژگی‌های سال اول زندگی

۱. سن عدم قاطعیت

۲. تحمل گریه کودک

۳. سن نیاز شدید به تماس جسمی

۴. سن ایجاد اعتماد و دل‌بستگی

۵. سن شروع تقویت رشد ذهنی

ب) یک تا سه سالگی

ویژگی‌های این دوره

چکیده

جلسه سوم

توجه به سن و رشد کودک (۲)

از سه تا شش سالگی

اهداف جلسه

از فراگیرنده انتظار می‌رود در پایان این جلسه بتواند بر اساس روایات:

- ✓ ویژگی‌های دوره سنی سه تا شش سالگی را برشمرد و اهمیت و حساسیت آن را بیان کند.
- ✓ فواید و انواع بازی کودکان در این دوره را بازگوید و شیوه تعامل والدین نسبت به بازی کودکان را تشریح کند.
- ✓ چگونگی فراهم‌سازی زمینه برای رشد خلاقیت و ابتکار کودک در این دوره را تبیین کند.
- ✓ راه‌کارهای تربیت دینی کودک در این دوره را توضیح دهد.
- ✓ نحوه برخورد درست با پرسش‌های بسیار و مکرر کودک در این سن را بازگوید.
- ✓ شیوه بهره‌گیری درست از علاقه کودک به موسیقی را بیان کند.
- ✓ شیوه کنترل حسادت کودک نسبت به دیگر کودکان را توضیح دهد.

اهداف درس

دوره‌های رشد کودکان

ج) سه تا شش سالگی

ویژگی‌های سه سال دوم زندگی

۱. سن بازی
۲. سن ابتکار
۳. سن شروع تربیت دینی به شکل مستقیم
۴. سؤال‌های زیاد و مکرر
۵. علاقه به موسیقی
۶. سن اوج حسادت

چکیده

جلسه چهارم

توجه به سن و رشد کودک (۳)

سن هفت تا یازده سالگی (دروه دبستان)

اهداف جلسه

- از فراگیرنده انتظار می‌رود در پایان این جلسه بتواند بر اساس آیات و روایات:
- ✓ ویژگی‌های دوره سنی هفت تا یازده سالگی را برشمرد و اهمیت و حساسیت هر یک از آنها را تبیین کند.
 - ✓ راهکارهای شکل‌گیری احساس شایستگی در کودک را بازگوید.
 - ✓ وظایف کودک در برابر والدین را بیان کند.

اهداف جلسه

- دوره‌های رشد کودکان
(د) سن دبستان
ویژگی‌های سن ۷ تا ۱۱ سالگی
۱. سخت‌کوشی
 ۲. شایستگی
 ۳. آموزش رسمی و تکلیف‌پذیری
 ۴. تلقین‌پذیری
 ۵. تربیت جنسی در این سن
 ۶. اهمیت خوش‌قولی در این سن
 ۷. ورود جدی‌تر پدر در تربیت
 ۸. حمایت والدین از موقعیت یکدیگر
- وظایف کودک در برابر والدین
چکیده

جلسه پنجم

روش‌های شکل‌دهی و اصلاح رفتار (۱)

الف) روش‌های افزایش رفتار مطلوب (۱)

اهداف جلسه

- از فراگیرنده انتظار می‌رود در پایان این جلسه بتواند بر اساس آموزه‌های اسلامی:
- ✓ روش‌های افزایش رفتار مطلوب را برشمرد و اهمیت هر یک از آنها را تبیین کند.
 - ✓ راهکارهای حفظ و تقویت محبت به کودک را بازگوید.
 - ✓ شرایط و ویژگی‌های بازی خوب را بیان کند.
 - ✓ آثار دعای والد برای فرزند و خود والد را برشمرد.

اهداف درس

- روش‌های شکل‌دهی و اصلاح رفتار
الف) روش‌های افزایش رفتار مطلوب
۱. محبت به کودک
 ۲. مقدم داشتن کودک در توجه
 ۳. تماس جسمی
 ۴. خرید هدیه
 ۵. نگاه محبت‌آمیز
 ۶. بازی
 ۷. دعا برای کودک
- چکیده

جلسه ششم

روش‌های شکل‌دهی و اصلاح رفتار (۱)

الف) روش‌های افزایش رفتار مطلوب (۲)

اهداف جلسه

- از فراگیرنده انتظار می‌رود در پایان این جلسه بتواند بر اساس آموزه‌های اسلامی:
- ✓ دیگر روش‌های افزایش رفتار مطلوب را برشمرد و هر یک از آنها را تبیین کند.
 - ✓ مراتب چهارگانه تشویق و تحسین را نام ببرد.
 - ✓ اصول استفاده از توجه مثبت و تحسین را بیان کند.
 - ✓ اصول استفاده از پاداش را بازگوید.
 - ✓ اصول استفاده از جدول ستاره و امتیاز را توضیح دهد.

اهداف جلسه

- الف) روش‌های افزایش رفتار مطلوب (۲)
۸. ارتباط‌های مثبت کوتاه در طول روز
 ۹. صحبت گرم و صمیمانه با کودک
 ۱۰. تشویق و تحسین رفتار مطلوب کودک
- الف) مراتب چهارگانه تشویق و تحسین
- ب) اصول استفاده از توجه مثبت و تحسین
- ج) اصول استفاده از پاداش
- د) اصول استفاده از جدول ستاره و امتیاز
- چکیده

جلسه هفتم

روش‌های شکل‌دهی و اصلاح رفتار (۳)

ب) روش‌های کاهش رفتار نامطلوب (۱)

اهداف جلسه

- از فراگیرنده انتظار می‌رود در پایان این جلسه بتواند بر اساس آموزه‌های اسلامی:
- ✓ هدف از تنبیه را تبیین کند و شرایط تنبیه مناسب را برشمرد.
 - ✓ انواع تنبیه را نام ببرد و برخی از آنها را توضیح دهد.

اهداف جلسه

ب) روش‌های کاهش رفتار نامطلوب (۱)

هدف از تنبیه

شرایط تنبیه مناسب

۱. رعایت ترتیب
۲. توجه به سودمندی تنبیه
۳. عدم تنبیه هنگام خشم و به سبب خشم
۴. اخم نکردن
۵. کتک نزدن
۶. عدم افراط

انواع تنبیه

۱. تغافل
۲. سرزنش
۳. دستورهای قاطعانه

چکیده

جلسه هشتم

روش‌های شکل‌دهی و اصلاح رفتار (۴)

ب) روش‌های کاهش رفتار نامطلوب (۲)

اهداف جلسه

از فراگیرنده انتظار می‌رود در پایان این جلسه بتواند:

- ✓ بی‌محرمانگی کردن (هجر) را تعریف و اصول بهره‌گیری از آن را بیان کند.
- ✓ تفاوت هجر با قهر را بازگوید.
- ✓ گرفتن امتیازات (جریمه) را تعریف و اصول گرفتن امتیازات را برشمرد.
- ✓ زمان سکوت و زمان خروج را تعریف کند و اصول استفاده از آن را توضیح دهد.

اهداف جلسه

ب) روش‌های کاهش رفتار نامطلوب (۲)

۴. بی‌محرمانگی کردن (هجر)

تفاوت قهر با هجر

۵. گرفتن امتیازات (جریمه)

۶. زمان سکوت و زمان خروج

چکیده

پایان